

שבועות כד

עניין: שבועה לבטל מצוה בשב ואל תעשה

ירושלמי שבועות פ"ג ה"ד

חייב על כל אחת ואחת. ע"ד דר' יוחנן דאמר שבועה שלא אוכל מצוה אסור לכול מצוה בלילי הפסח. שלא אוכל מצוה בלילי הפסח *לוקה ואוכל מצוה שלא אוכל בשב אסור לישב בצל סוכה. לא סוף דבר

רמב"ן

בשלמא לאו משכחת לה אלא הן היכי משכחת לה. משמע הכא דלא מהני איסור כולל לבטל את המצוה, ואיכא מאן דקשיא ליה ²²⁸ מההיא דגרסינן בירושלמי ²²⁹ על דעתיה דרבי יוחנן שבועה שלא אוכל מצוה אסור לאכול מצוה אסור לאכול מצוה בלילי הפסח, אלמא שבועה חלה לבטל את המצוה באיסור כולל, ורבינו הגדול ²³⁰ ורבינו חננאל ²³¹ דל כתבו זה הירושלמי, אלמא הילכתא היא. ולא קושיא היא ²³², דכי אמרינן דאינה חלה בכולל הני מילי במצות לא תעשה, שאין מאכילין לו לאדם בידים דבר האסור לו, וכיון שכן משעת שבועה יצאת לשוא וליתא בהן, אבל במצות עשה חלה שבועה בכולל לבטל, שאין אומרי לו לאכול מצוה, ומוטב שיעבור על המצוה ממילא ולא יעבור על השבועה בידים. אלא הא

חזון איש חו"מ ליקוטים סי' כד

שם חוד"כ חלה הן, שבועה שלא אוכל מצוה ואלו מצוה חלה עליו פסח חייב בו, בנדרים ע"ז כי אמר דקרא דלר' מרבה קונס ישיבת סוכה עליו חלה נשבע שלא אשכח בסוכה לא חיל דרשין דברו חלו חלה מוחל לחפזי שמים ומסמכר דנדרים מרבינן ושבועות ממעטין דשבועה שלא אשכח בסוכה מנגד להדיא עפי לחפזי שמים מנדר, ובחורש"א צפ"כ דנדרים כצו

וכדפריך בסוגין, ודעת ריב"ז דאמר שבועה שאוכל כיום חס אין לו חלה איסור חייב לאוכלו דכיון דסתם אוכלה גם איסורים בכלל [וכגון רש"י במסכת סוגין] מרבינן מלך שבועה כי כיכי דמרבינן נדר כיון דנשבעתו לא פרע כהדיא לעבור על חפזי שמים חילול שבועתו, ודעת ר"י דלעבור צידים על חפזי שמים לא ילפינן מלך דנדר לא מש"ל חלה לעבור נשכח ואל תעשה, ומיהו גם לדעת ר"י יש לקיים גי' רש"י דאשכח דנשבע

ריטב"א

לא חיילא שבועה אנבילות. ואיכא דקשיא ליה ²⁶² מההיא דאמרי' בירושלמי ²⁶³ ומייתי לה רבינו אלפסי ז"ל בהלכות פסחים ²⁶⁴, שבועה שלא אוכל מצוה אסור לאכול מצוה, שבועה שלא אוכל מצוה בלילי פסח לוקה משום שבועת שוא ואוכל מצוה, שבועה שלא אוכל בשב אסור לישב בצל סוכה, שבועה שלא אוכל בשב אסור לישב בצל סוכה. אלמא חיילא שבועה אביטול מצוה בכולל. ויש מתרצים דההיא לאיסורא או למלקות, אבל לא לקרבן ²⁶⁵. ולא מחוור. והנכון דהתם הוא לבטל מצות עשה, וכי אמרינן ליה שיקיים שבועתו ליכא בביטול המצוה אלא שב ואל תעשה, אבל הכא שנשבע לבטל מצות ל"ת לאכול נבילה, אי מקיים שבועתו מבטל ל"ת של נבילה בקום ועשה, הילכך מוטב שלא תחול שבועתו ויבטלה בשב ואל תעשה ²⁶⁶. וקצרו של דבר דהכא והתם דיינינן ליה בשב ואל תעשה. וכן פי' גם הרמב"ן ז"ל ²⁶⁷.

קרבן אורה נדרים יז.

נראה לענ"ד דטעמיה דהירושלמי (שבועות פ"ג ה"ד, המובא ברי"ף שם) בשבועה שלא אוכל מצוה ואלא אוכל בשב [אסור], לאו משום כולל הוא דהיכן מצינו דבכולל חל על ביטול מצוה, אלא גם זה מסברא פשיטא להו כמו בנדרים דחלין על דבר מצוה משום דהקדש חל על החפץ, והמצוה ממילא נדחית משא"כ בשבועה דאין לה מקום לחול כיון דמצווה ועומד, והיינו דוקא אם נשבע לבטל מצוה, אבל זה שנשבע שלא יאכל מצוה או שלא ישב בצל הרי יש מקום לשבועתו לחול עליו בדבר הרשות, וכיון דחלה השבועה עליו, המצוה ממילא נדחית, ואין זה בכלל נשבע לבטל מצוה. וכבר נתבאר דברים אלו בארוכה בדברי הראשונים ז"ל (ר"ן, בעה"מ ומלחמות שם, תוס' שם כ"ד ע"א ד"ה אלא הן) יעזרני ה' עוד לבאר בזה במכילתין (י"ח ע"א ד"ה וראיתי לברר), ובמס'

נדרים ב:

אידי דתנא נדרים דמיתסר חפצא עליה תנא נמי חרמים דמיתסר חפצא עליה לאפוקי שבועה דקאסר נפשיה מן חפצא פתח בכינויין